

Liquidatiereserves na schenking met voorbehoud vruchtgebruik

Tips & Advies – Jaargang 28 – n°3 – 6 januari 2025

Wilt u aandelen van uw vennootschap aan uw kinderen schenken, maar heeft u in het verleden ook liquidatiereserves opgebouwd, dan wilt u bij de uitkering ervan ook zeker zijn dat deze dividenden aan u, als schenker-vruchtgebruiker, toekomen. Hoe kan u deze zekerheid waarborgen en wat zijn de mogelijke valkuilen?

Schenking.

Een veelgebruikte fiscaalvriendelijke manier om uw vermogen over te dragen aan de volgende generatie, is het schenken van aandelen met voorbehoud van vruchtgebruik. Hierdoor behoudt u, als schenker-vruchtgebruiker, enerzijds het stemrecht op de algemene vergadering (controle) en anderzijds het recht op de vruchten (inkomsten). Fiscaal gezien is dit ook een gunstige methode, aangezien de tarieven in de schenkbelasting (vast tarief van 3%) aanzienlijk lager liggen dan deze in de erfbelasting (tot 27%). Bovendien kan uw onderneming onder bepaalde voorwaarden in aanmerking komen voor de schenking met vrijstelling van schenkbelasting (0%), de zogenaamde gunstregeling voor familiale bedrijven.

Liquidatiereserves.

Het voorbehouden van vruchtgebruik kan dus als schenker interessant zijn wanneer u ook na de schenking winsten uit de vennootschap wilt halen. In principe wordt de uitkering van dividenden belast aan een rv van 30%. Sinds aanslagjaar 2015 heeft u, na de betaling van een anticipatieve heffing van 10%, de mogelijkheid om winsten in de vennootschap te reserveren en dus zogenaamde liquidatiereserves op te bouwen. Als de periode tussen het einde van het boekjaar waarin deze reserves zijn aangelegd en de uitkering van het dividend echter meer dan vijf jaar bedraagt, dan kan u de gereserveerde winsten aan uzelf uitkeren tegen een verlaagde rv van 5%.

Kwalificatie liquidatiereserves.

Indien u als ondernemer aandelen aan uw kinderen wilt schenken, maar tegelijk (reeds) opgebouwde liquidatiereserves aan uzelf wilt uitkeren, dan is het essentieel om na te gaan of deze reserves volgens het nieuwe goederenrecht als vruchten worden beschouwd. Dit is cruciaal om te bepalen aan wie deze liquidatiereserves worden uitgekeerd: aan u als vruchtgebruiker, of aan uw kinderen als blote eigenaars. Hierover zegt artikel 3.146, lid 1 Burgerlijk Wetboek het volgende: “De vruchtgebruiker heeft recht op alle vruchten van het bezwaarde goed die tijdens het vruchtgebruik afgescheiden of opeisbaar worden; dat is ook het geval voor de vruchten die nog niet afgescheiden of opeisbaar waren op het ogenblik van het ontstaan van het vruchtgebruik. Vruchten

die nog niet afgescheiden of opeisbaar waren bij het einde van het vruchtgebruik, komen toe aan de blote eigenaar". Uit voornoemd artikel, evenals de parlementaire toelichting bij de invoering van deze bepaling (parl. st. Kamer 2019, nr. 55-0173/001, p. 278), blijkt dat het moment waarop de algemene vergadering beslist om een dividend uit te keren, bepalend is voor de kwalificatie ervan als vrucht. Wanneer u aandelen met voorbehoud van vruchtgebruik schenkt aan uw kinderen en later, op de algemene vergadering, stemt om liquidatiereserves (dividenden) uit te keren, dan wordt dit beschouwd als het verkrijgen van vruchten in de zin van het nieuwe goederenrecht. Bijgevolg is het aannemelijk om te stellen dat liquidatiereserves, opgebouwd door u als schenker, ook na de schenking met voorbehoud van vruchtgebruik toekomen aan u, de vruchtgebruiker.

Planning.

Ondanks bovenstaande wettelijke bepaling, bestaan er in de rechtsleer uiteenlopende standpunten over de kwalificatie van liquidatiereserves als vruchten. Om te voorkomen dat deze reserves (gedeeltelijk) aan de begiftigde-blotte eigenaar toekomen, is het daarom raadzaam om in de schenkingsakte expliciet te bepalen dat zowel de reeds opgebouwde als de toekomstige (liquidatie)reserves vruchten zijn, en dat deze daarom ook aan de schenker-vruchtgebruiker toekomen. Daarnaast is het van groot belang om de statuten van uw vennootschap kritisch na te kijken en, indien nodig, aan te passen. Vaak wordt daarin expliciet voorzien dat de uitkering van liquidatiereserves toekomt aan de vruchtgebruiker. Op deze manier vermijdt u lange discussies over de verdeling van de betrokken liquidatiereserves. Houd er bovendien rekening mee dat reserves die effectief aan u als schenker-vruchtgebruiker zijn uitgekeerd op het moment van uw overlijden, deel uitmaken van uw nalatenschap, en dus onderworpen zijn aan erfbelasting. Zoals eerder vermeld, zijn deze

tarieven een stuk minder gunstig dan deze in de schenkbelasting.

Donner et retenir ne vaut.

Een schenking aan uw kinderen met voorbehoud van vruchtgebruik is bovendien onherroepelijk. U mag als schenker ook geen voorwaarden of lasten opleggen die het mogelijk maken om rechtstreeks of onrechtstreeks eenzijdig op uw schenking terug te komen, zoals bv. het uitkeren van liquidatiereserves aan de vruchtgebruiker, terwijl de waarde van de geschonken aandelen van de vennootschap volledig of grotendeels vertegenwoordigd is door deze reserves. Indien de reserves vervolgens volledig worden uitgekeerd, heeft u uw schenking uitgehold, en kan de vraag worden gesteld of u wel een geldige schenking heeft gedaan. Om discussies met erfgenamen en/of de fiscale administratie te vermijden, kunt u overwegen om in de schenkingsakte te bepalen dat niet meer dan 50% van de opgebouwde (liquidatie) reserves aan de vruchtgebruiker worden uitgekeerd.

De toekenning van de liquidatiereserves binnen uw vennootschap aan u als schenkervruchtgebruiker is verdedigbaar vanuit de definitie die de wetgever aan het begrip 'vruchten' geeft. Om dit te bekrachtigen, is het raadzaam om het expliciet in de schenkingsakte en in de statuten van uw vennootschap vast te leggen. Tegelijkertijd mag u niet uit het oog verliezen dat ook de wetgeving inzake schenkingen gerespecteerd moet worden: de uitkering van de liquidatiereserves mag niet tot gevolg hebben dat u de schenking uitholt. In dat geval riskeert u een vernietigbare schenking te doen, wat ongewenste gevolgen kan hebben ten aanzien van (andere) erfgenamen of de belastingdienst.

Tim Roovers & Mirte Stroobants
Advocaat-vennoot en advocaat
Sansen International Tax Lawyers